

# Historie panelových dřevostaveb

## 1. část

### Za všechno může armáda

Dřevostavby z prefabrikovaných (předvyrobených) panelů dnes zaujímají největší podíl na trhu dřevostaveb v Evropě. Existují desítky velkých renomovaných výrobců a stovky malých firem, které vyrábějí panely různých rozměrů, různého materiálového složení a stupně dokončení. Rozmanitost v panelové technologii je obrovská. Při podrobném zkoumání jednotlivých výrobců však zjistíme, že prefabrikované panelové dřevostavby vychází ze třech základních konstrukčních principů panelů:

1. Panely s dřevěným rámem
2. Konstrukční izolované panely (structural insulated panels) SIPs
3. Vrstvené celodřevěné panely

Konstrukce jsou seřazeny podle historie svého vzniku, první byl panel s dřevěným rámem.

Je zajímavé sledovat jak se panelové dřevostavby vyvíjely a jak se prosazovaly na stavebním trhu. Pozor, nehovořím zde o posledních deseti, dvaceti, nebo třiceti letech. Nejstarší konstrukční princip, tedy panel s dřevěným rámem byl patentován v roce 1880. V loňském roce tak oslavil 130 let své existence. Panelové dřevostavby se hned po svém vzniku celosvětově proslavily a vítězné tažení panelových technologií napříč všemi světadily pokračuje již třetí století. Na této cestě byla ve své době i česká republika světovým lídrem. Jak a proč se to stalo popíši v seriálu článků, jehož první díl právě čtete.

Jako mnoha věcem na světě i rozvoji panelových dřevostaveb pomohly války. Válčící armády se v 19. století začali více zajímat o raněné a léčení jejich ran. Generálštábní lékař profesor Christian Friedrich Stromeyer z Hannoveru (1804 - 1876) ve svých dílech „Maxima válečného léčebného umění“ z roku 1861 a „Střelné rány“ z roku 1867 označil důkladné větrání za „hlavní potřebu úspěšného ošetření ran“. Začal se hledat způsob jak rychle stavět a opět demontovat vojenské lazarety, které zajistí co nejlepší hygienické podmínky pro raněné a které budou použitelné i v zimních měsících. V roce 1880 dánský rytmistr Johann Gerhard Clement Döcker přišel se systémem staveb z panelů, které měli dřevěný rám, na který byl připevněn jak uvádějí prameny „lisovaný Döckerův materiál“ pravděpodobně předchůdce lignátu, tedy cementovláknité desky. Panely svislých stěn se spojovali zámkem se západkou a na spoje panelů se připevňovali lišty pomocí šroubů s křídlovými maticemi. Spoj střešních panelů ve vrcholu domku byl řešen speciální šroubovou svorkou. Tak se snadno a rychle prováděla montáž i demontáž. Panely se daly „stohovat“, tedy snadno skladovat a přepravovat. Tento systém znamenal velký převrat ve způsobu budování polních ležení a lazaretů. Döckerův systém byl v roce 1880 patentován. Výroby se ujali pozdější dánský konzul Christian Ferdinand Christoph a jeho společník architekt Christian Rudolf Unmack, kteří v roce 1882 získali oprávnění na výrobu mobilních Döckerových domků. Domky našly velké uplatnění u všech vojenských správ a byly pro svoji praktičnost a použitelnost vysoce ceněny. Pruský generální lékař Dr. V. Coler (1831 – 1901) z Ministerstva války v Berlíně při objednávce domků pro pruské ministerstvo války prosadil přestěhování výroby z Dánské Kodaně do Německa. K tomu došlo v roce 1882, kdy byla výroba zahájena v Niesky (Horní Lužicko) ve strojní továrně strýce Ch. F. Christopha pana J.E. Christopha.

Při příležitosti mezinárodní výstavy v Antverpách v roce 1885 vyhlásil Mezinárodní červený kříž soutěž o nejlepší stavbu pro léčení raněných a infekčně nakažených pro válečné i mírové využití. Ze šedesáti přihlášených řešení Čestnou cenu Jejího Veličenstva německé císařovny Augusty a zlatou medaili s portrétem získal právě panelový dům systému Döcker vyrobený firmou Christov & Unmack. Mobilní Döckerovi domy se stali velkým hitem. Německý svaz Červeného kříže objednal 80 domů pro použití při humanitárních krizích a živelných katastrofách. Podobně se vybavil i rakouský Červený kříž. Domky byly využívány při epidemiích tyfu a neštovic, byly využívány jako pavilóny pro

léčení plicních onemocnění. V roce 1899 firma Christov & Unmack vybuodovala první školu a následovala expanze panelových dřevostaveb do školství. Začala je využívat i církve jako nouzové kostely a modlitebny. Následovaly školy v přírodě, rekreační objekty, letní sídla a obytné domy. Stavby systému Döcker byly využívány také jako koloniální stavby pro dopravní a důlní společnosti a k osidlovacím účelům. Dřevostavby společnosti Christov & Unmack se stavěly a používaly v celé Evropě, v koloniích, v Turecku, v severoamerických státech, v Brazílii, Argentíně, Mexiku i Japonsku.



Vykládka panelů dřevostaveb systému Döcker



Stavba Döckerových domků v roce 1909 po zemětřesení v jižní Itálii.  
Sloužili jako nouzové ubytovny



Během první světové války byly Döckerovi domky použity na všech bojištích: Polní lazaret z "létajících" domků německé armády v LONGUYON (Lorraine).

Tak už víte kdo a kdy vymyslel panel s dřevěným rámem a víte víc, než ti, kteří panely s dřevěným rámem dnes vyrábějí. Tato historie je v Čechách zapomenuta a ani na odborných školách se neučí. V příštím díle se dozvíte jak se Döckerův systém dostal do Čech.

Ing. Luděk Liška  
EUROPANEL s.r.o.